

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Навчально-науковий інститут фізико-технічних та комп'ютерних наук

(назва інституту/факультету)

Кафедра професійної та технологічної освіти і загальної фізики

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Основи охорони праці»

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(обов'язкова чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма – «Професійна освіта (машинобудування)»

Спеціальність 015.34 – Професійна освіта (машинобудування)

(шифр і назва спеціальності)

Галузь знань 01 – Освіта

(шифр і назва галузі знань)

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Навчально-науковий інститут фізико-технічних та комп'ютерних наук

(назва факультету / інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання – українська

(мова, на якій читається дисципліна)

Розробники: Деревянчук Олександр Володимирович, доцент кафедри професійної та технологічної освіти і загальної фізики

кандидат фіз.-мат. наук, доцент

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів):

<https://generalp.chnu.edu.ua/pro-kafedru/spivrobitnyky/derevianchuk-oleksandr-volodymyrovych/>

(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача (-ів))

Контактний тел. +380974588667

(контактний телефон, за яким можна зв'язатися із викладачем у випадку потреби)

E-mail: o.v.derevyanchuk@chnu.edu.ua

(контактний E-mail, за яким можна зв'язатися із викладачем у випадку потреби)

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5751>

(посилання на дисципліну в системі Moodle)

(посилання на дисципліну в системі Moodle)

Консультації: п'ятниця з 16:00 до 16:30, очні консультації: п'ятниця з 14:30 до 15:30

(графік on-line та очних консультацій)

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна «Основи охорони праці» належить до обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра за спеціальністю за спеціальністю 015.34 – Професійна освіта (машинобудування).

2. Мета навчальної дисципліни:

Основна мета викладання навчальної дисципліни «Основи охорони праці»: формування базових уявлень щодо стану і проблем охорони праці, складових і функціонування системи управління охороною праці та шляхів, методів і засобів забезпечення безпечних умов виробничого середовища, безпеки праці та пожежної безпеки згідно з чинними законодавчими та іншими нормативно-правовими актами. Отримати базові знання необхідні для кваліфікованої організації та впровадження на виробництві заходів і засобів для забезпечення належного безпечного та здорового рівня охорони праці.

3. Завдання:

- впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці;
- здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій;
- здатність до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці;
- управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;
- впровадження ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі.

4. Пререквізити.

Дисципліна базується на знаннях, отриманих студентами після вивчення таких дисциплін, як: вища математика, загальна електротехніка, опір матеріалів, загальна фізика, теорія механізмів та машин, робочі машини, деталі машин. Ефективність засвоєння курсу підвищує паралельне вивчення таких дисциплін, як: МПН: основи технології навчання, технічна і прикладна творчість, теорія різання, робототехніка, організація гурткової роботи у професійно-технічній освіті, організація гурткової роботи у професійно-технічній освіті.

Внаслідок опанування навчального матеріалу студент має бути набути наступних компетентностей, передбачених Освітньою програмою:

К01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

К06. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

К20. Здатність здійснювати професійну діяльність з дотриманням вимог законодавства, стандартів освіти та внутрішніх нормативних документів закладу освіти.

К21. Здатність упроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог екологічної безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці.

К24. Здатність управляти комплексними діями/проектами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих.

5. Результати навчання:

Наслідком вивчення навчальної дисципліни має бути досягнення наступних програмних результатів:

ПРО1. Уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів.

ПРО2. Володіти інформацією чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах, на виробництвах, організаціях галузі/сфери (відповідно до спеціалізації).

ПРО7. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

- **знати:**

- міжнародні норми в галузі охорони праці;
- навчання з питань охорони праці при підготовці працівників, при їх прийнятті на роботу;

- дії та порядок проведення розслідування і ведення обліку нещасних випадків;
- фактори, які можуть спричинити професійні захворювання в галузі;
- основні напрямки попередження виробничого травматизму в умовах галузі;
- правила надання першої медичної допомоги при нещасних випадках;
- класи робіт за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища;

- вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони.;
- вимоги безпеки до виробничих і допоміжних приміщень;
- санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі.;
- вимоги безпеки до лабораторних приміщень та обладнання для наукових досліджень;
- класи виробничих та складських приміщень по вибуховій та пожежній небезпеці.

- **уміти:**

- застосовувати на практиці отриманні знання з охорони праці;
- вести нормативно-технічну документацію з охорони праці;
- проводити інструктажі з охорони праці;
- організувати безпечне виконання будівельно-монтажних, ремонтних та експлуатаційних робіт;

- забезпечити дотримання трудового та правового законодавства;
- проводити аналіз і профілактику виробничого травматизму та професійних захворювань;

- надавати першу медичну допомогу при нещасних випадках;
- оцінювати відповідність санітарно-гігієнічних умов праці діючим нормам;
- впроваджувати організаційні та технічні заходи з метою поліпшення безпеки праці.

- **розуміти:**

- роль і місце курсу серед загальнотехнічних та професійно-спрямованих дисциплін;
- взаємозв'язок між механічними, тепловими, електричними та оптичними явищами;
- методи, що використовуються для вивчення механічних, теплових та електричних явищ.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	4	8	3	90	15	15			60		іспит

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лк	пз	лаб	сем	сам. роб.
1	2	3	4	5	6	7
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Правові та організаційні питання охорони праці.					
Тема 1. Законодавча та нормативна база з питань охорони праці та її використання професійній та громадській діяльності	5	1				4
Тема 2. Державне управління охороною праці та організація охорони праці на виробництві	5	1				4
Тема 3. Навчання з питань охорони праці	6	1	1			4
Тема 4. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці	6	1	1			4
Тема 5. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві	7	1	2			4
Тема 6. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності на виробництві.	7	1	2			4
Разом за ЗМ1	36	6	6			24
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Гігієна праці та виробнича санітарія.					
Тема 7. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії	7	1	2			4
Тема 8. Електробезпека	7	1	2			4
Тема 9. Вплив освітлювальних умов на безпеку праці	7	1	2			4
Тема 10. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці. Аналіз та оцінювання ризиків, проблеми у професійній діяльності та пошук ефективних шляхів їх вирішення	5	1				4
Тема 11. Захист від виробничого шуму	6	1	1			4
Тема 12. Вібрація, її вплив на організм людини, методи захисту	6	1	1			4
Тема 13. Захист від іонізуючого випромінювання	5	1				4
Тема 14. Захист від статичної електрики у виробничих умовах. Захист від блискавки	5	1				4
Тема 15. Основи пожежної безпеки	6	1	1			4
Разом за ЗМ2	54	9	9			36
Усього годин	90	15	15			60

3.3. Теми практичних занять

№	Назва теми
1.	Заняття 1. Оцінка й покращення метеорологічних умов у виробничих приміщеннях

2.	Заняття 2. Дослідження параметрів мікроклімату у виробничих приміщеннях та методів їх контролю.
3.	Заняття 3. Дослідження параметрів систем вентиляції повітря і визначення ефективності очистки повітря від виробничого забруднення.
4.	Заняття 4. Вимоги безпеки до ручного електрифікованого інструменту й виконання робіт із його застосуванням.
5.	Заняття 5. Вимоги безпеки до електрозахисних засобів, їх випробування і перевірка
6.	Заняття 6 Комплексне дослідження електротравм та виявлення причин електротравматизму
7.	Заняття 7. Розрахунок штучного освітлення виробничих приміщень.
8.	Заняття 8. Дослідження параметрів виробничого освітлення і визначення ефективності освітлювальних систем.

3.4. Самостійна робота

№	Назва теми
1.	Основні етапи розвитку охорони праці
2.	Стан охорони праці в Україні та інших країнах
3.	Предмет, структура, зміст, мета дисципліни «Основи охорони праці», її зв'язок з іншими дисциплінами.
4.	Нормативно-правові акти з охорони праці.
5.	Нормативні акти з охорони праці в установах освіти
6.	Відповідальність за порушення законодавства з охорони праці
7.	Служба охорони праці підприємства
8.	Комісія з питань охорони праці підприємства
9.	Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження та права
10.	Громадський контроль за додержанням законодавства з охорони праці. Аналіз та оцінювання ризиків, проблеми у професійній діяльності та пошук ефективних шляхів їх вирішення
11.	Розслідування та облік нещасних випадків
12.	Визначення збитків, пов'язаних з виробничим травматизмом і захворюваннями працівників
13.	Гігієнічна класифікація праці
14.	Атестація робочих місць за умовами праці
15.	Нормалізація параметрів мікроклімату. Заходи нормалізації
16.	Очищення повітря
17.	Контрольно-вимірювальна апаратура
18.	Причини ураження електричним струмом і основні міри захисту
19.	Захисне відключення
20.	Захист від переходу напруги з високої на низьку при пошкодженнях ізоляції в трансформаторах
21.	Компенсація ємнісної складової струму замикання на землю
22.	Основні вимоги до виробничого освітлення
23.	Основні методи боротьби з шумом
24.	Захист від іонізуючих випромінювань
25.	Класифікація виробництв і зон за пожежо- вибухонебезпечністю

3.5. Індивідуальні завдання

№	Назва теми
1.	Охорона праці як соціально-економічний чинник і галузь науки
2.	Основні етапи розвитку охорони праці

3.	Стан охорони праці в Україні та інших країнах
4.	Профілактика травматизму та професійних захворювань.
5.	Виробнича санітарія та техніка безпеки.
6.	Основи пожежної безпеки.
7.	Дія шкідливих речовин на організм людини. Методи захисту.
8.	Метеорологічні умови у виробничих приміщеннях.
9.	Розрахунок обміну повітря при загальнооб'ємній вентиляції.
10.	Очищення повітря.
11.	Електробезпека.
12.	Використання захисного заземлення та вирівнювання потенціалу на поверхні ґрунту.
13.	Захисту людини при випадковому дотиканні нею до струмопровідних частин від ураження електричним струмом.
14.	Захист від переходу напруги з високої на низьку .
15.	Захист від переходу напруги з високої на низьку з понижуючим трансформатором.
16.	Вплив освітлювальних умов на безпеку праці.
17.	Захист від виробничого шуму.
18.	Вібрація, її вплив на організм людини, методи захисту.
19.	Захист від електромагнітних полів.
20.	Характеристика речовин за пожежо- і вибухонебезпечністю

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

4. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Основи охорони праці». Форми поточного та підсумкового контролю.

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за:

1. поточний контрольний захід (10 балів);
2. рейтинговий контроль засвоєння практичних завдань (40 балів);
3. рейтинговий контроль виконання лабораторних робіт (10 балів);
4. відповідь на екзамені (40 балів).

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання.

1. Поточний контроль (тестування та поточне опитування)

Максимальна кількість балів за всі контрольні запитання дорівнює 10 балів (з них 5 – безпосереднє тестування).

Критерії оцінювання запитань в білеті:

Три питання по 10 балів;

Правильна повна відповідь – 10-8 балів;

Відповідь з допущеними невеликими помилками – 7-5 бали;

Відповідь з допущеною суттєвою помилкою – 4-2 бали;

Неправильна відповідь – 0 балів.

Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

2. Практичні заняття

Максимальна кількість балів за модуль не більше 20 балів (включно з контрольними, виконанням домашніх завдань тощо). Ваговий бал – 5.

Критерії оцінювання:

Підготовка до роботи:

Занотована визначена кількість текстового матеріалу (назва роботи, завдання, обладнання та матеріали, коротка теоретична частина, схема установки), відповідає на поставленні викладачем питання щодо порядку виконання роботи – 1 бала;

Занотована визначена кількість текстового матеріалу (назва роботи, завдання, обладнання та матеріали, коротка теоретична частина, схема установки), не відповідає на поставленні викладачем питання щодо порядку виконання роботи – 0,5 бали.

Виконання практичної роботи:

Самостійно опрацьовує теоретичний матеріал під наглядом викладача, самостійно проводить необхідні розрахунки, акуратно і свідомо оформляє звіт – 1,5 бали;

Опрацьовує теоретичний матеріал з мінімальною допомогою викладача, проводить необхідні розрахунки з невеликою кількістю помилок, акуратно і свідомо оформляє звіт – 1,2 бали;

Опрацьовує теоретичний матеріал з допомогою викладача, проводить необхідні розрахунки з невеликою кількістю помилок, не зовсім охайно оформляє звіт – 1 бал;

Не може проводити вимірювання без допомоги викладача, не може проводити необхідні розрахунки без помилок, неохайно оформляє звіт – 0,5 бали;

Повністю пасивний при опрацьовуванні теоретичного матеріалу – 0 балів.

Захист роботи:

Звіт оформлено охайно та згідно вимог, з розумінням дає вичерпну відповідь на поставленні запитання – 2,5 бали;

Звіт оформлено згідно вимог та не зовсім охайно, дає не повну відповідь на поставленні запитання, частково орієнтується в суті питання – 1,5 бали;

Звіт оформлено згідно вимог, але неохайно і переписано у колег, не може дати на поставленні запитання, не орієнтується в суті питання – 0 балів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

(для 1-3, 5-6 курсів)

3. Критерії оцінювання результатів екзаменаційного завдання з навчальної дисципліни «Основи охорони праці»

Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних запитань та однієї практичної задачі (40 балів). Оцінка студента складається з балів, що він отримує за:

Два теоретичних питання по 10 балів;

Правильна повна відповідь – 10-8 балів;

Відповідь з допущеними невеликими помилками – 7-5 балів;

Відповідь з допущеною суттєвою помилкою – 4-2 бали;

Неправильна відповідь – 0 балів.

Розв'язування задачі складає 20 балів:

Правильний розв'язок – 20-16 балів;

Розв'язок з допущеними невеликими помилками – 14-10 балів;

Розв'язок з допущеною суттєвою помилкою – 8-4 бали;

Неправильна розв'язок – 0 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Додатково

(для контролю та самоконтролю роботи студента)

(екзамен)

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
4	10	3	8	10	3	8	10	4				

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

T1 – лабораторні роботи

T2 – розв'язування задач

T3 – контрольна робота

T4 – лабораторні роботи

T5 – розв'язування задач

T6 – контрольна робота

T7 – лабораторні роботи

T8 – розв'язування задач

T9 – підсумкова контрольна робота (тести)

5. Рекомендована література

5.1. Базова (основна)

1. Основи охорони праці: конспект лекцій / Дерев'янчук О. В., Кравченко Г. О., Мотрич А.В. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 96 с.
2. Охорона праці в галузі: навч. посіб. / Дерев'янчук О.В., Дерев'янчук Я.В., Кравченко Г.О., Мотрич А.В. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 264 с.
3. Основи охорони праці: метод. вказівки до практ. занять / Дерев'янчук О. В., Кравченко Г. О., Мотрич А.В. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 24 с.
4. Основи охорони праці: метод. вказівки до самост. занять / Дерев'янчук О. В., Кравченко Г. О., Мотрич А.В. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 16 с.
5. Мотрич А.В. Основи охорони праці: посібник. / Укл. А.В. Мотрич, Ю.Я. Томка. – Чернівці: Чернівецький національний університет: Рута. – 2009. – 236 с.
6. Мотрич А.В. Охорона праці в галузі. / Укл. А.В. Мотрич, О.Г. Ушенко, Ю.О. Ушенко, О.В. Дуболазов. – Чернівці: Чернівецький національний університет: Рута. – 2013. – 364 с.
7. Охорона праці в галузі: навч. посіб. / Дерев'янчук О.В., Дерев'янчук Я.В., Кравченко Г.О., Мотрич А.В. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 264 с.
8. Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Основа, 2006. – 444 с.
9. Протоєрейський О. С, Запорожець О. І. Охорона праці в галузі: Навч. посіб. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. – 268 с.
10. Основи охорони праці: Підручник / За ред. проф. В.В.Березуцького – Х.: Факт, 2005. – 480 с.
11. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
12. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с. + компакт-диск.
13. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
14. Желібо Є. П., Баранова Н. І., Коваленко В.В. Охорона праці в органах державної податкової служби. Навч. посібник для ВНЗ. Ірпінь. - 2002.
15. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.
16. Охорона праці в будівництві: Навч. посіб. посібник / за редакцією Коржика Б.М. і Іванова В.М. – Харків: Форт, 2010. – 388 с.
17. Березюк О. В., Лемешев М. С. Охорона праці в галузі радіотехніки: Навч. посіб. – Вінниця: ВНТУ, 2009. – 159 с.
18. Ярошевська В.М., Чабан В.Й. Охорона праці в будівельній галузі: Навч. посіб. – Рівне: НУВГП, 2005. – 313с.
19. Батлук В. А. Охорона праці в галузі телекомунікацій: Навч. посіб. – Львів: Афіша, 2003. – 320 с.

5.2. Допоміжна

1. ДБН В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення».
2. ДСанПіН 3.3.6.096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів
3. ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.
4. ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.
5. ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації

6. НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65
7. НПАОП 0.00-2.23-04 «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат». Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2003 р. № 994.
8. НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
9. Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі. Наказ МОЗ України та Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 р. № 263/121.
10. ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять».
11. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.
12. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.230-2007 ССБТ. Системи управління охороною праці. Загальні вимоги.
13. ДБН 2.09.04-87 Адміністративні та побутові будівлі.
14. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
15. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 7.02.2008 р.
16. Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 559.
17. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».
18. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».
19. Міжнародний стандарт SA8000: 2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000: 2001 Social Accountability International.
20. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 – «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.
21. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.
22. Міжнародний стандарт OHSAS 18002, Guidelines for the implementation of OHSAS 18001. Настанова по впровадженню OHSAS 18001.

5.3. Інформаційні ресурси

1. <http://www.dnop.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».

5.4. Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України.

3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про пожежну безпеку».
5. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
9. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 р. № 1112 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
11. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 08.06.2004 р. № 151.
12. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
13. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
14. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
15. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
16. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
17. НПАОП 0.00-4.33-99 «Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій». Наказ Держнаглядохоронпраці від 17.06.1999 р. № 112.
18. НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.
19. НПАОП 0.00-6.13-05 «Порядок організації державного нагляду за охороною праці та гірничого нагляду в системі Держнаглядохоронпраці України». Наказ Держнаглядохоронпраці від 30.03.2004 р. № 92.
20. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
21. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008 р.